

Enheten för regional utveckling
Tereze Säll Patwary

Minnesanteckningar Skärgårdssamarbetes exekutivkommitté 2020-10-07

Datum: 2020-10-07

Tid: 14:00-16:00

Plats: Skype

Närvarande Exekutivkommittén:

Anna Waxin, Skärgårdsstiftelsen
Britt Fogelström, SIKO
Harry Bouveng, Nynäshamns kommun
Malin Forsbrand, Vaxholms stad
Meeri Wasberg, Haninge kommun
Robert Johansson, Region Stockholm
Sven-Erik Österberg, Länsstyrelsen, ordförande

Övriga deltagare:

Anna Conzen, Länsstyrelsen
Anders Nordborg, Länsstyrelsen
Inger Starheim Lagerquist, Region Stockholm
Patrik Cederlöf, Länsstyrelsen
Tereze Säll Patwary, Länsstyrelsen, sekreterare
Tove Ellingsen, Region Stockholm
Ulrika Palmblad Wennergren Skärgårdsstiftelsen

Frånvarande:

Bino Drummond, Norrtälje kommun
Deshira Flankör, Värmdö kommun
Gustav Hemming, Region Stockholm
Michaela Fletcher, Österåkers kommun

Datum
2020-10-16

1. Godkännande av dagordningen
Dagordningen godkänns.
2. Minnesanteckningar från föregående möte den 4 juni 2020
Minnesanteckningarna godkänns och läggs till handlingarna.
3. Avstämning runt bordet kopplat till Covid19-pandemin

Meeri Wasberg, Haninge kommun

Det har varit en påfrestande sommar och kommunen har haft en uppsamling för att stämma av läget med företagarna. Många har haft det tufft och tappat mycket inkomst. Det finns ett stort behov av att nästa sommar blir bättre. Kommunen har haft återkommande diskussioner med Waxholmsbolaget kring kommunikation om att resa säkert istället för att inte resa alls.

Harry Bouveng, Nynäshamns kommun

Kommunen har generellt sett klarat sig bra. De mer organiserade hamnarna har haft mindre besökare än vanligt medan naturhamnarna har haft högt tryck under sommaren. Pandemin har gjort sig påmind på båtarna ut till Landsort. Det har vidare funnits en viss problematik kring avfall och för räddningstjänsten. Näringslivet har klarat sig relativt väl, kanske till följd av hemester.

Anna Waxin, Skärgårdsstiftelsen

Många utav entreprenörerna hade ett tufft andra kvartal, bröllop och konferenser uteblev nästintill helt. Fastlandssidan har haft ett enormt besöksstryck, sophantering och parkeringsplatser har varit trånga sektorer. Många nya besökare har hittat ut, vilket är glädjande. Båtförsäljningen har kraftigt ökat vilket genererat en hög belastning på naturhamnarna. Inga konkurser finns att rapportera och de flesta entreprenörerna är vid gott mod och rustar inför framtiden, förberedda på att vissa restriktioner kommer finnas även under 2021. Skärgårdsstiftelsen vill rikta fokus på transporter (bättre dialog med Waxholmsbolaget), marknadsföring (belysa hela Stockholms skärgård) samt kunskapsöverföring (skapa bättre förståelse för besöksnäringen). Skärgårdsstiftelsen har haft en god och löpande dialog med Folkhälsomyndigheten för hantering av exempelvis utedass och sopor.

Malin Forsbrand, Vaxholms stad

Blandade rapporter från näringslivet. Hotell och restaurangbranschen har haft det svårare medan handeln har gått bättre. Kommunen har arbetat med nya informationskanaler exempelvis Facebook live och sin egen webbplats. Äldreboenden och särskilda boenden har öppnats upp för att kunna ta emot besökare igen. Det har förts politiska diskussioner kring huruvida kommunen kan släppa siffror på exempelvis sjuka i Covid-19 då de är en liten kommun och kan bli fråga om patientsekretess. Kommunen har uppskattat Länsstyrelsens krishantering och uttrycker att det känns som om länets aktörer arbetet tillsammans.

Datum
2020-10-16

Inger Starheim, Region Stockholm

Fokus har legat på näringslivsutveckling, företagsstöd och olika insatser till besöksnäringen. Det har genomförts dialogmöten med branscherna och regelbunden dialog med kommunerna. Det har gått ut ett extra anslag till Almi företagspartner.

Britt Fogelström, SIKO

Hemestereffekten har inneburit att många verksamheter har gått bra. Stora konferensanläggningar har haft det svårt. Skärgårdstrafiken har fungerat relativt väl i norra och mellersta skärgården men sämre i södra.

Anna Conzen, Länsstyrelsen Stockholm

Samverkan Stockholmsregionens (SSR) arbete kommer att löpa på för att fortsatt identifiera eventuella samverkansbehov framöver. Effekterna av pandemin kommer inte att upphöra och det är viktigt att arbetet fortskrider.

Uppmaning att fortsatt skicka in lägesbilder till tereze.sall.patwary@lansstyrelsen.se för sammanställning till SSR.

Länsstyrelsen undersöker möjligheten till dialog med Waxholmsbolaget om kommunikation att resa säkert.

4. Förslag till arbetsordning och inriktning för Skärgårdens exekutivkommitté
Patrik Cederlöf, Länsstyrelsen Stockholm
Exekutivkommittén ses som en viktig partsneutral arena för skärgårdsfrågor. Kommittén kommer fortsatt att ha en oförändrad sammansättning av aktörer. Möten kommer att hållas fyra gånger årligen. En representant från varje organisation kommer att bjudas in till en extern beredningsgrupp.

Beslut fattas om att anta en programförklaring för 2020-2024, bifogas minnesanteckningarna.

5. Presentation avfallsstudie (information)
Sara Dreijer, Länsstyrelsen Stockholm
Stockholms skärgårds har mycket speciella förutsättningar för att hantera avfall. Skärgården är glest befolkad och transporter med båt är kostsamt och beroende av väderförhållande. Inför arbetet med rapporten vidtalades intressenter för avfallshantering och en rad arbetsmiljöproblem framkom, framförallt knutna till manuell säckhantering. Det har kommit nya regler gällande krav på källsortering. Naturvårdsverket håller på att ta fram riktlinjer för hur detta ska tillämpas i praktiken. Förväntningarna på servicenivån från de boende ökar, det ska vara lätt att kunna källsortera och lämna matavfall. En undersökning visar på att skärgårdsbor är extra angelägna om att kunna källsortera. Studien visar på att det finns missuppfattningar kring ansvarsfördelningen. Något som stack ut i studien var att det är mer än trädgårdsavfall som eldas i skärgården och det tycks finnas en ovisshet kring vilka regler som gäller. Svaren skiljde sig dessutom mycket åt mellan de olika kommunerna. Flera av kommunerna arbetar aktivt med informationsspridning

Datum
2020-10-16

men ett förslag är att detta genomförs mer. Det kan finnas fördelar med att kommunerna samverkar kring avfallshanteringen men regelverket kring en sådan samverkan är svårt och inte helt tydligt. Det saknas forum för avfallsfrågan och det efterlyses stöd utifrån för att hitta formerna. Insamlingssystemet i skärgården är fragmenterat och även om det finns gemensamma problem så skiljer sig kommunerna åt. När de nya kraven kommit verkar det finnas en vilja att gå mot bättre insamling av avfall och det kan tyckas troligt att det blir en övergång mot gemensamma lösningar. Platsbrist är ett problem med detta och en avgörande fråga för en sådan omställning. En möjlig teknisk lösning skulle kunna vara flytande insamlingsbryggor, något som finns i andra delar av landet.

Anna Waxin instämmer i bilden som ges och poängterar att problematiken är viktig samt efterlyser ett forum för detta. Länsstyrelsen tar på sig att undersöka möjliga vägar framåt.

Presentationen i sin helhet bifogas minnesanteckningarna.

6. Trygg elförsörjning i Stockholms skärgård (information)

Johnny Kjellström, Länsstyrelsen Stockholm

Regeringsuppdrag till länsstyrelserna i Skåne, Stockholms, Västra Götalands och Uppsala län. Uppdrag att ta in information och synpunkter från relevanta lokala och regionala aktörer, exempelvis regioner, kommuner, näringslivsföreträdare och elnätsföretag. Genomföra en analys av den lokala och regionala elförsörjningssituationen samt slutrapportera detta, med en beskrivning av hur effektsituationen i regionerna ser ut och vilka befintliga eller möjliga framtida problem och risker som finns. Bakgrund till utredningen är att Stockholm hotas av akut elbrist.

Utredningen kom fram till att det finns en fortsatt kapacitetsbrist i Stockholms län och indikationer på ökad elanvändning fram till 2040. Det behövs förstärkningar i transmissionsnätet, vilket är kostsamt och tar lång tid. Arbetet beräknas pågå fram till 2030, och kosta ca 13 miljarder kronor. Utvecklingen av näten måste korrelera med den kommunala och regionala planeringen, viktigt att planera och samordna. Den lokala produktionen behöver öka och det behövs en flexibilitet i användningen och att elen utnyttjas ”smart”. Utmaningarna ligger i bland annat regelverk och tillståndsprocesser. Hänsyn måste även tas till planmonopol samt att militära intressen kan vara svåra att förena med exempelvis vindkraft.

Utredningens förslag som har bäring på Stockholms skärgård

- Förslag om att göra lokalt driftsäkerhetsarbete mer kostnadseffektivt. Detta genom effektiviseringskrav för att ge nätföretagen bättre incitament att välja de mest kostnadseffektiva lösningarna för att upprätthålla driftsäkerhet och leveranssäkerhet (minskar kundens kostnad).
- Definitionen av *elavbrott* bli mer enhetlig, tydlig och ändamålsenlig. Ett elavbrott får i princip aldrig överstiga 24 timmar. Dispensmöjligheterna bör inte utökas.

Datum
2020-10-16

- Krav på att trådsäkra ledningar, förtydliganden kring antalet avbrott som drabbar en enskild kund samt spänningskvalitet.
- Ei ökar sin tillsynsverksamhet avseende leveranssäkerhet av el.
- Fortsatt arbete med vädersäkring (ledningsgator/jordkabel).
- Grundregeln kvarstår att en kund som har ett avbrott på minst 12 timmar har rätt till en kundavbrottsersättning utan att behöva ansöka om det.

SIKO belyser det ökade behovet av el vid replipunkterna för exempelvis elbåtar/-bilar.

Ansvaret ligger på nätbolagen att tillsammans med kommunerna ta fram elförsörjningsplaner.

Presentationen i sin helhet bifogas minnesanteckningarna.

7. Information

Post och paket

Tereze Säll Patwary, Länsstyrelsen Stockholm

Projektet fortlöper med samordnade transporter av paket ut till öarna. Planeras för utökad försöksverksamhet på Svartsö, Ornö och Sandhamn till början av 2021. Länsstyrelsen utreder för närvarande möjligheten till obemannade paketboxar på Sandhamn.

Hemtjänst och hemsjukvård

Patrik Cederlöf, Länsstyrelsen Stockholm

Samtliga kommuner har rapporterat om en förhållandevis väl fungerande sommar kopplat till hemtjänstfrågan.

Skärgårdsbarometern

Ulrika Palmblad Wennergren, Skärgårdsstiftelsen

Skärgårdsstiftelsen har tillsammans med Länsstyrelsen sökt stöd från Region Stockholm för att kunna samla in statistik kring besök i skärgården. Antalet besökare ger en indikation på attraktivitet. Skärgårdsbarometern innehåller ny metod för att presentera data. Började titta på svårbedömda värden som exempelvis rekreation. Värdering av restid och gästnätter med mera som utgångspunkt och titta på värdet av besökare och vad värdet av en förlängd säsong skulle kunna vara. Tidigare metoder har varit räkningar (båt, parkeringar med mera), passagerarstatistik Waxholmsbolaget och SCB:s inkvarteringsstatistik. Med ny teknik finns nya möjligheter. Mobila data från Telia som visar positioneringsdata över datum, övernattning/dagsbesök och startpunkt för resa.

Detta är ett pilotprojekt för att bedöma potentialen för att mäta besökarna på ett betydligt mer precist sätt, har nu framkommit att tidigare mätningar visat på betydligt underskattade siffror (eventuellt en fördubbling av siffrorna från en miljon till två miljoner besökare årligen).

Datum
2020-10-16

Med de nya siffrorna kan urskönjas en ”Covideffekt” på cirka 70 000 fler besökare, framförallt dagsbesökare i fastlandsområdena. Det framgår även att besökarna följer vädertemperaturen och högtider/helger. Sammanfattningsvis är detta ny teknik som kommer att användas mycket framöver och Skärgårdsstiftelsen är bland de första tillämparna. Mobila positioneringsdata är ett resurseffektivt sätt att få en uppfattning om antalet besökare och fortsatt utveckling och utvärdering av metoden kommer att öka precisionen ytterligare.

Bedömningen är att resultaten ser rimliga ut överlag och att besökarantalet är tydligt kopplat till väder, veckodag, säsong och lokala aktiviteter på platsen. Det finns en möjlighet att på sikt använda statistiken för att planera och dimensionera Skärgårdsstiftelsens verksamhet.

8. Övriga frågor
Inga övriga frågor.
9. Kommande möten
 - 2 december, 13.00-15:00
 - 9 mars 14:00-16:00
 - 9 juni 14:00-16:00
 - 13 oktober 14:00-16:00
 - 10 december 9:00-11:00
10. Förfrågan har gått ut till Norrtälje kommun om att leda nästa kommundialog.
11. Mötet avslutas